

Изявление на Правната дирекция на Московската патриаршия във връзка с влизането в сила на закона на Украйна № 3894-IX от 20.08.2024 г. «За защитата на конституционния ред в сферата на дейност на религиозните организации»

Във връзка с влизането в сила на закона на Украйна № 3894-IX от 20.08.2024 г. «За защитата на конституционния ред в сферата на дейност на религиозните организации» Правната дирекция на Московската патриаршия заяви, че въпросният законов акт противоречи грубо на нормите и принципите на международното право.

Преди всичко закон № 3894-IX въвежда извънсъдебен ред при налагането на забрана за дейността на религиозните организации. Такава забрана вече е наложена върху дейността на Руската православна църква на територията на Украйна (чл. 3). По този начин украинският парламент без легитимна съдебна процедура, предполагаща гласност, сбор и проучване на доказателствата, участие и състезателност на страните по делото, реши да забрани една от най-големите християнски конфесии, обявявайки я за «идеологическо продължение на режима на държавата-агресор, съучастничка във военни престъпления и престъпления против човечеството» (чл. 3, т. 1). Тази безпрецедентна норма, унижаваща достойнството на милиони вярващи, няма аналог нито в международното право, нито в чуждестранното законодателство.

Важно е да отбележим, че забраната на дейността на едно юридическо лице е крайна, последна степен на въздействие, предшествана в демократичното общество от предупреждения, глоби и други административни санкции. Всички тези начини за въздействие бяха грубо игнорирани от украинския законодател, избрал крайна форма на намеса в живота на религиозните общности.

Закон № 3894-IX влиза в противоречие с чл. 35 на Конституцията на Украйна, според който религиозните организации са отделени от държавата. Този конституционен принцип забранява намесата на държавата в дейността на религиозните общности, за което свидетелства и чл. 5 от закона на Украйна от 23 април 1991 г. № 987-XII «За свободата на съвестта и религиозните организации».

Принципът на ненамесата означава преди всичко автономност на религиозните организации във въпросите, засягащи определянето на собствената им йерархична структура и назначаването (избирането) на ръководните им органи. Нормите на международното право пряко и

недвусмислено фиксират това право на религиозните организации. И все пак това право е грубо нарушено от закон № 3894-IX, който под заплаха от ликвидиране принуждава УПЦ да промени собствената си йерархична структура заради нейната «свързаност» с Руската православна църква. При това раздел II на новия закон въвежда срамна процедура на публични устни или писмени изявления на ръководителите на религиозните общини, че се отказват от изконната си, фиксирана от църковните канони йерархична принадлежност.

Закон № 3894-IX допълва Кодекса за административно съдопроизводство на Украйна с норма, според която в случай на ликвидиране на религиозна организация, свързана с Руската православна църква, нейното имущество се предава на държавата. При това чл. 9 от закона «За наема на държавно и общинско имущество» е допълнен с норма, задължаваща държавните органи да разтрогнат договорите за безвъзмездно ползване или наем с религиозните организации, свързани по един или друг начин с Руската православна църква. Фактически новият закон предвижда национализация на имуществото на религиозните организации на УПЦ в случай, че те откажат да променят своята йерархична принадлежност.

Нормите на закон № 3894-IX напомнят за декрета на Съвета на народните комисари от 05.02.1918 г. «За отделянето на църквата от държавата и на училището от църквата», който лиши религиозните общности от правата на юридически лица и провъзгласи за «народна собственост» тяхното имущество. Приемането на този декрет, грубо нарушаващ правата на вярващите, доведе до жестоки кръвопролития, предизвикани от принудителното затваряне на храмовете, предаването им на обновленците, конфискуването на църковното имущество. До същите последици може да доведе и закон № 3894-IX.

Следва да отбележим и това, че предвидените от този закон основания за ликвидиране на религиозните организации не издържат никаква критика. Така например, според чл. 5 от закона религиозната организация подлежи на ликвидиране в случай, че пропагандира идеологията на «руския свят», която, от своя страна, се определя от новия закон като «руска неоколониална доктрина», имаща за цел освен всичко друго и «разпространението на каноничната територия на Руската православна църква извън границите на Руската федерация». Фактически законодателят разглежда разпространението на религиозни убеждения като основание за ликвидиране на дадена религиозна община.

Реализирането на нормите на закон № 3894-IX е възложено най-вече върху специален орган на изпълнителната власт, който трябва да осъществява държавната политика в сферата на религията. Този орган по силата на новия закон трябва не само да признава една или друга религиозна организация за свързана с Руската църква, но и да съгласува «отношенията, връзките и комуникациите» на религиозните общини в Украйна с Московската патриаршия. По

този начин на територията на Украйна се възражда елемент от съветската епоха – онзи специален орган по въпросите на религията, който по времето на безбожието и гоненията срещу Църквата съгласуваше архиерейските назначения, осъществяваше цензура върху църковните издания, регламентираше живота на храмовете дори по такива въпроси като издаване на разрешения за камбанен звън. Възраждането на един такъв държавен орган е свидетелство за деградация на украинското законодателство за свободата на съвестта.

Изобщо, като поставят извън закона Руската православна църква, украинските власти влизат в пряк конфликт с цялата ѝ пълнота, забравяйки, че е невъзможно да се забрани дейността на Църквата като конфесия, защото нейният статут се определя преди всичко от Божествени постановления и чак след това от държавното законодателство.

По информация на [сайта «Патриархия.ru»](http://patriarhia.ru)

Източник: <https://mospat.ru/bg/news/92416/>